

KUTSESTANDARD

12-29052008-03/2

LAEVAMOTORIST II

TRANSPORDI JA LOGISTIKA KUTSENÕUKOGU

EESSÕNA

Eesti kutsekvalifikatsioonisüsteemis määratletakse kutsekvalifikatsiooni nõudeid viiel tasemel. I tase on madalaim ja V tase kõrgeim (vt lisa A – Kutsekvalifikatsiooni-süsteemi terminid). Kõik kutsed ei eelda kutsekvalifikatsiooni tasemete fikseerimist I kuni V tasemeni. Iga konkreetse kutse kvalifikatsioonitasemed, sealhulgas vajaduse korral ka haridusnõuded, määrab kindlaks kutsenõukogu.

Käesolev kutsestandard sisaldab asjaomaste institutsioonide vahel kokkulepitud nõudeid laevamotoristi II kutsekvalifikatsioonile.

Kutsestandardi koostas Transpordi ja Logistika Kutsenõukogu moodustatud töörühm koosseisus:

Heino Punab	Eesti Mereakadeemia
Ants Ärsis	Veeteede Amet
Enn Kreem	Eesti Laevaomanike Liit
Jüri Kask	Laevamehaanikute Liit
Kaido Vagiström	Eesti Kalurite Liit
Rein Ausmees	Eesti Mereakadeemia Merekool
Kaie Piiskop	Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus
Jaanus Kuiv	Eesti Meremeeste Sõltumatu Ametiühing

Ajavahemikus 1. – 30. märts 2004 viidi läbi kutsestandardi kavandi arvamusküsitlus. Kutsestandardi lõppredaktsiooni koostamisel on töörühm arvestanud arvamusküsitlustel tehtud ettepanekuid ja märkusi.

Kutsestandardi koostamisel on aluseks võetud meremeeste väljaõppe, diplomeerimise ja vahiteenistuse aluste rahvusvaheline konventsioon (STCW 78 koos parandustega), laevapere liikmete kvalifikatsiooninõuded (Laevapere liikmete koolitus- ja kvalifikatsiooninõuded, diplomeerimise kord ning diplomite ja kutsetunnistuste vormid Vabariigi Valitsuse 30. oktoobri 2003. a määrus nr 273), laeva vahiteenistuse kord (Majandus- ja Kommunikatsiooniministri 30. detsember 2002 määrus nr 80) ning Euroopa Liidu Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2001/25/EC laevamotorist õppe miinimum nõuetest (Directive of the European Parliament and the Council amending European Parliament and Council Directive 2001/25/EC on the minimum level of training of seafarers).

Käesolev kutsestandard on koostatud uustöötlusena.

Käesoleva Laevamotorist II kutsestandardi jõustumisel kaotab kehtivuse 25. mail 2004. a Transpordi ja Logistika Kutsenõukogu otsusega nr 9 kinnitatud Madrus I, Vahimadrus II kutsestandard.

Käesolev Laevamotorist II kutsestandard on kinnitatud 29. mail 2008. a. Transpordi ja Logistika Kutsenõukogu otsusega nr 22. Kutsestandardis määratletud kutsekvalifikatsiooni on kantud kutseregistrisse.

1 KASUTUSALA

Kutsestandardite kasutusala on järgmine:

- 1) töötajate kutsekvalifikatsiooni nõuete määratlemine
- 2) õppekavade, koolitusprogrammide ja vastavushindamise väljatöötamine
- 3) eksaminõuete väljatöötamine, kutsekvalifikatsiooni tõendamine ja hindamine
- 4) aluse andmine rahvusvaheliste kutsekvalifikatsiooni tõendavate dokumentide võrdlemiseks

2 KUTSESTANDARDIGA SEONDUVAD STATISTILISED KOODID

Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaatori järgi kuulub laevamotoristi töö meretranspordi valdkonda, kood 611.

Ametite klassifikaatori järgi kuulub laevamotorist 7. pearühma “Oskus- ja käsitöölised, kood 723.

3 KUTSEKVALIFIKATSIOON

Eesti keeles:	Laevamotorist II
Inglise keeles:	Ships`s motorman II
Vene keeles:	Судовой моторист II

4 KUTSEKIRJELDUS

Kutsealaga seonduvad terminid

Laevamotorist II on masinameeskonna koosseisu kuuluv spetsialist, kes võib töötada vahikoosseisus laeval.

Vastavalt rahvusvahelisele konventsioonile STCW 1978 koos parandustega on motoristi vastutustasandiks – tugitasand

Laevamotorist on erialase ettevalmistuse saanud laeva masinameeskonna liige, kes võib töötada kõikidel mootorlaevadel, olenemata peamasina võimsusest.

Laevamotorist seisab masinavahis vastavalt kinnitatud graafikule ning osaleb mehhanismide ja süsteemide ekspluateerimisel ja tehnohooldusel.

Vahis olles jälgib laevamotorist laevamehhanismide ja süsteemide tööd ja vastutab nende eeskirjadejärgse ekspluateerimise eest.

Laevamotorist peab:

- aru saada masinavahti puudutavatest korraldustest, oskama tegutseda masinavahis ja tundma vahiteenistuse korda.
- oskama kasutada laevasiseseid sidevahendeid ja tundma masinaruumi alarmsüsteeme
- oskama kasutada avariivarustust ja tulekustuteid ning teadma avariiväljapääse
- teadma ja täitma ohutusalasid, laevamehhanismide ja elektriseadmete tehnilise ekspluatatsiooni, tuleohutuse, töökaitse ja sanitaareeskirju
- oskama teha laevaseadmete tehnilist hooldust ja remonti ning kasutama selleks vajalikke mõõteriistu ja abivahendeid

Laevamotoristi kutse eeldab huvi tehnika vastu, mere-eetika tundmist ja selle järgimist, vastutustunnet ja valmidust meeskonnatööks.

Laevamotoristi kutsekvalifikatsiooni taotlemisel on soovitatav omada vähemalt põhiharidust.

Laevamotoristi kutsekvalifikatsiooni taotlemisel on nõutav:

- tunnistus laevamotoristi õppekursuse läbimise kohta
- vähemalt 2 kuud praktikapäevikus vormistatud meresõidupraktikat praktikant-motoristina või praktikapäeviku puudumisel 6 kuud meresõidupraktikat masinaruumis
- vanus vähemalt 16 a.

5 KUTSEOSKUSNÕUDED

5.1 Üldoskused ja –teadmised (vt Lisa B)

5.1.1 Majandus – algtase

5.1.2 Tööõigus – algtase

5.1.3 Organisatsiooni käitumine – algtase

5.1.4 Eesti keel – algtase (vt Lisa C)

5.1.5 Kutse-eetika alused

5.1.6 Isiklik ohutus ja ühiskondlik vastutus

- 1) tööohutus eeskirjade järgimine
- 2) inimsuhete tähtsus laeval
- 3) korralduste mõistmine ja kutse-eetiline reageerimine
- 4) ohuolukordade protseduuride järgimine
- 5) ettevaatusabinõud merekeskkonna reostuse vältimiseks

5.1.7 Enesepäästevõtted

- 1) ohuolukordade liigitus
- 2) päästevahendid, valvepaadid ja nende varustus
- 3) personaalsed päästevahendid
- 4) ellujäämine merel

5.1.8 Tuleohutus

- 1) tulekustutustöö korraldus
- 2) tulekustutusvahendite ja varustuse asukohad ja tagavara evakuaatsiooniteed
- 3) tulekolmnurk, süttimise tüübid ja allikad
- 4) laevadel tihti esinevad põlevad materjalid
- 5) valmisolek tegevuseks tulekahjude korral
- 6) tule ja suitsu avastamise süsteemid ja automaatsed häiresüsteemid
- 7) tulekahjude liigid ja nende kustutamiseks kasutatavad tulekustutusvahendid ja aine
- 8) paiksete tulekustutussüsteemide kasutamise ohutusnõuded
- 9) tulekustutusvarustuse ja hingamisaparaadi kasutamine

5.1.9 Esmaabi (esmaabi baasõpe)

- 1) inimese anatoomia ja füsioloogia
- 2) vigastatu asendi valik sõltuvalt vigastuste iseloomust ja ulatusest
- 3) teadvuseta kannatanu esmaabi
- 4) baaselustamine
- 5) verejooksud
- 6) šokis oleva haige hooldus

- 7) luumurrud, põletused ja elektritraumad
- 8) inimeste päästmine ja kannatanute transportimine

5.2 Põhioskused ja –teadmised

- 5.2.1 Vahiteenistuse üldine korraldus masinaruumis
- 5.2.2 Kütused, õlid, vesi, külmaagensid jne (rakenduskeemia) – algtase
- 5.2.3 Elektrotehnika ja elektroonika – algtase
- 5.2.4 Metallide tehnoloogia ja materjaliõpetus – algtase
 - 1) metallid ja sulamid, mittemetalsed konstruktsioonimaterjalid; nende omadused ja kasutusala
 - 2) metallide töötlemine käsitööriistadega, märkimine, ohutusnõuded, põhilised lukksepatööd
- 5.2.5 Laevade üldehitus – algtase
- 5.2.6 Mootorlaevade jõuseadmed – algtase
 - 1) sisepõlemismootorite tööpõhimõtte ja liigitamine
 - 2) sisepõlemismootorite ehitus, detailide ja sõlmede otstarve, konstruktiivsed lahendused
 - 3) tööprotsessid ja neid iseloomustavad parameetrid
 - 4) ülelaadimine ja turbokompressoragregaadid
 - 5) jõuseadet teenindavad süsteemid, kütuse ettevalmistamine
 - 6) peaülekanded, võlliliin ja täävitõru
 - 7) laeva käiturid
 - 8) diiseljõuseadme tehnilise eksploatatsiooni nõuded – ettevalmistamine käivitamiseks, käivitamine ja koormamine, teenindamine töö ajal, seiskamine, manööverrežiimid, tehniline hooldus
- 5.2.7 Laeva abimehhanismid ja süsteemid – algtase
Otstarve, tööpõhimõtted ja eksploatatsioon
 - 1) pumbad, kompressorid, ventilaatorid, kütuste ja õlide filtrid ning separaatorid
 - 2) hüdroajamid
 - 3) rooliseadmed
 - 4) tekimehhanismid ja lastikäsitlusseadmed
 - 5) laevasüsteemid
 - 6) keskkonnakaitset tagavad seadmed
 - 7) laeva külmutusseadmed – algtase
- 5.2.8 Laeva katelseadmed – algtase
 - 1) katelseadmete liigitamine ja tööpõhimõtte
 - 2) katelseadmete ohutu eksploatatsioon
- 5.2.9 Laeva elektriseadmed – algtase
 - 1) elektrimasinad – otstarve, liigitamine, tööpõhimõtte, ehitus ja eksploatatsioon
 - 2) kaitse- ja juhtimisaparatuur
 - 3) laeva elektrijaam – generaatorite koormamine ja paralleeltöö, generaatorite kaitse, peajaotuskilp
 - 4) laeva elektrivõrk
 - 5) akud, transformaatorid, alaldid – otstarve, tööpõhimõtted
- 5.2.10 Laeva automaatikaseadmed ja kontrollmõõteriistad – algtase
- 5.2.11 Ohutustehnika ja tulekaitse – algtase
 - 1) ohutuse ja tulekaitse nõuded vahiteenistuse ajal ja vajalikud viivitamatud meetmed ohu korral
 - 2) ohutustehnika, sh. elektriohutuse nõuded

- 3) töökoha ettevalmistamine, tervistkahjustavad tegurid ja kaitse nende eest, kaitsevahendid ja nende kasutamine
- 4) töökeskkonna ohutus sh töötervishoid, tööhügieen
- 5) masinaruumi tulekustutusvahendite asukohad ja kasutamine

5.3 Lisaoskused ja –teadmised

5.3.1 Stauimistööd ja lasti käsitlemine

5.4 Isikuomadused ja võimed.

- 1) füüsilise ja vaimse koormuse taluvus
- 2) kiire reageerimis- ja otsustusvõime kriitilistes olukordades
- 3) valmisolek meeskonnatööks
- 4) koostöövõime
- 5) püsivus, rutiinitaluvus
- 6) kõrgendatud tähelepanuvõime
- 7) eraldatuse talumine
- 8) täpsus ja kohusetundlikkus

6 KEHTIVUSAEG

Kutsestandard kehtib 4 aastat. Vastavalt vajadusele võib kutsestandardit muuta enne selle kehtivusaja lõppu.

KUTSEKVALIFIKATSIOONISÜSTEEMI TERMINID

Kutsestandard – dokument, mis määrab kindlaks kutsekvalifikatsioonist tulenevad nõuded teadmiste, oskuste, vilumustele, kogemustele, väärtushinnangutele ja isikuomadustele. Kutsekvalifikatsioon – antud kutsealal nõutav kompetentsuse tase, mida tunnustatakse kas reguleeritud, ajalooliselt või rahvusvaheliselt kujunenud nõuete alusel.

Kutsekvalifikatsioonisüsteemis on viis taset, kusjuures I tase on madalaim ja V tase kõrgeim. Planeerimise ja arhitektuurse projekteerimise kutsealal on kutsekvalifikatsioonisüsteemis ainult V kutsekvalifikatsioon.

I tase – töötaja täidab tööülesandeid ühesuguses olukorras, on omandanud kutsealased oskused ja teadmised enamasti kutsealasel väljaõppel, võib vajada juhendamist töö käigus, vastutab oma tööülesannete täitmise eest;

II tase – töötaja täidab tööülesandeid erisuguses olukorras, lisaks enamasti kutsealasel väljaõppel omandatud oskustele ja teadmistele omab vilumust ja kogemust, töötab iseseisvalt, vastutab oma tööülesannete täitmise eest;

III tase – töötaja täidab tööülesandeid erisuguses ja vahelduvas olukorras, lisaks enamasti kutsealasel väljaõppel omandatud oskustele ja teadmistele ning vilumustele ja kogemustele omab meisterlikkust, valmisolekut kutsealaste oskuste ja teadmiste edasiandmiseks, korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest;

IV tase – töötaja täidab analüüsimist ja otsustamist eeldavaid tööülesandeid muutavas olukorras, omab kutsealaseid teadmisi ja oskusi; korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest;

V tase – töötaja täidab teadmiste laiendamist, probleemide lahendamist, teaduslike teooriate ja mõistete rakendamist, olemasolevate teadmiste analüüsimist, süstematiseerimist ja edasiarendamist ning õpetamist eeldavaid tööülesandeid muutavas olukorras, omab laialdasi kutsealaseid teadmisi ja oskusi, korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest.

Lisa B***KUTSEOSKUSNÕUDED***

Üldoskused ja -teadmised – tegevusvaldkondi läbivad nõuded üldistele oskustele ja teadmistele.

Põhioskused ja -teadmised – kutsealal tegutsemiseks vajalikud nõuded oskustele ja teadmistele.

Erioskused ja -teadmised – nõuded oskustele ja teadmistele, mis on seotud spetsialiseerumisega.

Lisaoskused ja -teadmised – soovituslikud oskused ja teadmised, mis toetavad ja laiendavad kutseoskusi või seonduvad lisakvalifikatsiooniga.

Isikuomadused ja võimed – nõuded kutsealal töötamiseks eeldatavatele isiku- ja isiksuslikele omadustele ja füüsilistele võimetele.

KONKREETSETE TEADMISTE JA OSKUSTE TASEMETE KIRJELDUSED

Algtase – mõistete, faktide ja põhimõtete teadmine; põhiliste töövõtete valdamine.

Keskase – mõistete ja faktide tõlgendamine ja võrdlemine, seoste loomine; mitmekesiste töövõtete valdamine.

Kõrgtase – seostatud faktide alusel analüüsimine, prognoosimine, järeldamine, üldistamine, hindamine; mitmekesiste keerukate töövõtete valdamine

KEELTE OSKUSTASEMETE KIRJELDUSED

Lisa C

	A1	A2	B1	B2	C1	C2	
MÕISTMINE	Saan aru tuttavatest sõnadest ja fraasidest, mis puudutavad mind, minu perekonda ja minu vahetut ümbrust, kui inimesed räägivad aeglaselt ja selgelt.	Saan aru fraasidest ja sageli kasutatavatest sõnadest, mis on vahetult seotud mulle oluliste valdkondadega (näiteks info minu ja mu perekonna kohta, sisseostude tegemine, kodukoht, töö). Saan aru lühikeste, lihtsate ja selgelt välja-hääldatud ütluste põhisisust.	Saan aru põhilisest infost selges tavakõnes tuttavalt teemal: töö, kool, vaba aeg jne. Saan aru aeglaselt ja selgelt edastatud raadio- või telesaadete põhisisust, kui need käsitlevad päevateemasid või mulle huvitavaid teemasid.	Saan aru pikematest kõnedest ja ettekannetest ning tuttava teema puhul isegi nende keerukamate nüanssidest. Saan aru enamiku teleuudiste, publitsistikasaadete ja filmide sisust.	Saan aru pikemast tekstist isegi siis, kui see pole selgelt liigendatud ja seosed on esitatud kas kaudselt või vihjamisi. Saan suurema vaevata aru tele-programmidest ja filmidest.	Saan vaevata aru igasugusest kõnest, olenemata sellest, kus seda esitatakse. Saan aru ka kiirkõnest, kui mulle antakse pisut aega hääldusviisiga harjumiseks.	KUULAMINE
	Saan aru tuttavatest nimedest, sõnadest ja väga lihtsatest lausetest näiteks siltidel, plakatitel või kataloogides.	Saan aru väga lühikestest lihtsatest tekstidest. Oskan leida eeldatavat spetsiifilist informatsiooni lihtsatest igapäevatekstidest (näiteks reklaamid, tööpakkumised, prospektid, menüüd, sõiduplaanid), samuti saan aru lühikestest lihtsatest isiklikest kirjadest.	Saan aru tekstidest, mis koosnevad sagedamini esinevatest või minu tööga seotud sõnadest. Saan aru sündmuste, mõtete ja soovide kirjeldusest isiklikes kirjades.	Saan aru aktuaalsetel teemadel kirjutatud artiklitest, kus autorid väljendavad mingeid kindlaid seisukohti või vaatenurki. Saan aru tänapäevastest proosast.	Saan aru pikkadest ja keerulistest tekstidest, nii olustikulistest kui ka kirjanduslikest, tajudes nende stiililist eripära. Saan aru erialastest artiklitest ja pikematest tehnilistest juhenditest isegi siis, kui need vahetult ei puuduta minu eriala.	Saan vaevata aru kõigist kirjaliku teksti liikidest, sealhulgas abstraktsetest, struktuurilt ja/või keeleliselt keerulistest tekstidest, näiteks käsiraamatutest, erialastest artiklitest ja ilukirjandusest.	LUGEMINE
RÄÄKIMINE	Oskan lihtsal viisil suhelda tingimusel, et vestluspartner aeglaselt räägib, vajadusel öeldut kordab või ümber vestlemisel aitab. Oskan küsida lihtsaid küsimusi ja neile vastata.	Saan hakkama igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsest ja lihtsat infovahetust tuttavatel teemadel. Oskan kaasa rääkida, ehkki ma ei oska veel ise vestlust juhtida.	Saan enamasti keelega hakkama maal, kus see on kasutusel. Oskan ettevalmistuseta vestelda tuttavalt, huvitaval või olulisel teemal: pere, hobid, töö, reisimine ja päevasündmused.	Oskan vestelda piisavalt spontaanselt ja ladusalt, nii et suhtlemine keelt emakeelena kõnelevate inimestega on täiesti võimalik. Saan aktiivselt osaleda aruteludes tuttavalt teemal, oskan oma seisukohti väljendada ja põhjendada.	Oskan end mõistetakseks teha ladusalt ja spontaan-selt, väljendeid eriti otsi-mata. Oskan kasutada keelt paindlikult ja tulemuslikult nii ühiskondlikel kui ka tööalastel eesmärkidel. Oskan avaldada mõtteid ja arvamusi ning vestluses teemat arendada.	Saan vaevata osaleda igas vestluses ja diskussioonis ning oskan idioome ja kõnekeelseid väljendeid. Oskan täpselt edasi anda tähendusvarjundeid. Vajadusel oskan lausungi ümber sõnastada, nii et vestluses osalejad seda vaevalt märkavad.	SUULINE SUHTLUS
	Oskan kasutada lihtsaid fraase ja lauseid kirjeldamaks kohta, kus elan, ja inimesi, keda tunnen.	Oskan kasutada mitmeid fraase ja lauseid, et kirjeldada oma perekonda ja teisi inimesi, elutingimusi, hariduslikku tagapõhja, praegust või eelmist tööd.	Oskan lihtsate seostatud lausetega kirjeldada kogemusi, sündmusi, unistusi ja kavatsusi. Oskan lühidalt põhjendada ning selgitada oma seisukohti ja plaane. Oskan edasi anda jutu, raamatu ja filmi sisu ning kirjeldada oma muljeid.	Oskan selgelt ja üksik-asjalikult käsitleda ainekst laias teemaderingis, mis puudutab minu huvialasid. Oskan selgitada oma seisukohti aktuaalsetel teemadel, tuues välja erinevate arvamuste poolt- ja vastuargumendid.	Oskan keerulisi teemasid täpselt ja üksikasjalikult kirjeldada, välja tuua alateemad ja olulisemad punktid ning teha kokkuvõtet.	Oskan esitada selge ja ladusa, kontekstile vastavas stiilis kirjelduse või põhjenduse, millel on loogiline ülesehitus, mis aitab kuulajal märgata ja meelde jätta kõige olulisemat.	SUULINE ESITUS
KIRJUTAMINE	Oskan kirjutada lühikest ja lihtsat teadet (näiteks postkaarti puhkuse-tervitustega) ning täita formulare (näiteks hotelli registreerimislehte, kus küsitakse isikuandmeid: nime, aadressi, rahvust/kodakondsust).	Oskan teha märkmeid ja koostada väga lihtsat isiklikku kirja, näiteks kellegi tänamiseks.	Oskan koostada lihtsat seostatud teksti tuttavalt või mulle huvi pakkuvale teemal. Oskan kirjutada isiklikku kirja, milles kirjeldan oma kogemusi ja muljeid.	Oskan kirjutada selgeid ja detailseid tekste mulle huvi pakkuvale teemaderingis. Oskan kirjutada esseed, aruannet või referaati, edastamaks infot ning kommenteerides ja põhjendades oma seisukohti. Oskan kirjutada kirju, milles tõstan esile kogemuste ja sündmuste mulle olulisi aspekte.	Oskan ennast väljendada selges, hästi liigendatud tekstis, avaldades oma arvamust vajaliku põhjalikkusega. Oskan kirjutada kirja, esseed või aruannet keerukal teemal ja esile tõsta olulisemat. Oskan lugejast lähtuvalt kohandada oma stiili.	Oskan kirjutada ladusalt ja selgelt vajalikus stiilis. Oskan koostada keerulisi kirju, aruandeid või artikleid, esitada ainekst loogiliselt liigendatuna nii, et lugeja suudab eristada olulist. Oskan koostada erialaseid ja ilukirjanduslikke sisukokkuvõtteid, annotatsioone ning retsensioone.	KIRJUTAMINE

Tabel. Euroopa Nõukogu keeleoskustasemete süsteem: enesehindamise skaala